

Raktinis aspektas – adaptacija (paremta Turkijos praktika)

Vienas iš šešių raktinių čia pateikiamo įtraukiojo ugdymo modelio elementų, vedančių link sėkmingos jaunesnių vaikų įtraukties į švietimo sistemą, yra „adaptacija“. Tai mokymo(si) medžiagos, aplinkos, bendravimo ir ugdymo metodų, skirtų padėti kiekvienam vaikui, koregavimo ar keitimo procesas.

Adaptacija – tai plati sąvoka, kuri apima **pritaikymą** ir **keitimą**. Paprastai adaptacija leidžia specialiujų poreikių turintiems vaikams dalyvauti inkluzinio pobūdžio aplinkose, tokiu būdu kompensuojant jų silpnybes. **Pritaikymas** leidžia įgyvendinti silpnybių kompensavimo tikslą, nekeičiant mokymo programos – kitaip tariant, pritaikymas yra keitimas to, *kaip* vaikas mokosi, o ne *ką* jis mokosi. **Keitimas** reiškia adaptaciją, kurios metu keičiami arba sumažinami lūkesčiai ar standartai. Keitimas apima pokyčius mokymo lygmenyje, mokymo turinyje (programoje), vertinimo kriterijuose ar užduočių struktūroje.

Kiekvienas mokytojas, vaikas arba klasė yra unikalūs ir adaptacija kiekvienu atveju yra specifinė. Remiantis į kiekvieno vaiko poreikius orientuotų tikslų, uždavinių ir lūkesčių identifikacija, kuriami tokie ugdymo proceso keitimai ir pritaikymai, kurie įgalintų specifinių vaiko poreikių patenkinimą. Tokiu būdu sukuriamas individualus ugdymo planas. Nuolatinis vertinimas leidžia atlikti pataisymus tada, kai jų reikia.

Yra daugybė priežasčių, kodėl reikia padėti vaikams prisitaikyti inkluzinio pobūdžio aplinkoje:

- funkcinė adaptacija, kuri yra susijusi su baziniais vaiko sveikatos, saugumo ir bendravimo poreikiais, didina vaiko savarankiškumą ir mažina asmeninės pagalbos reikmę;
- adaptacija, skatinanti žaisti, mokytis, vykdyti asmeninius tikslus bei pasiekti numatytus rezultatus, padeda vaikams per šias veiklas užmegzti ryšį su aplinka;
- adaptacija taip pat padeda skatinti vaikų socializaciją. Kadangi socialinių įgūdžių ugdymasis ir draugystės su kitais vaikais užmezgimas yra svarbi ankstyvos patirties dalis, adaptacija, kuri užtikrina bendravimą su kitais vaikais įvairių veiklų metu, teikia paramą šioje srityje.

Įgyvendinant adaptaciją, pedagogams kyla sunkumų patenkinant visų bendroje aplinkoje besimokančiųjų poreikius, kadangi jie yra tokie skirtingi. Universalus mokymosi modelis (angl. *Universal Design for Learning (UDL)*) – tai mokymosi koncepcija, pagal kurią tyrimų, kūrimo ir ugdymo praktika orientuojama į įvairovės suvokimą ir technologijų taikymą, siekiant palengvinti mokymosi procesą. Tai metodas, kuris padeda pedagogams kurti edukacines intervencijas. UDL suteikia nešališką, lanksčią, į sėkmę orientuotą mokymosi programą greta paprastų ir intuityvių mokymo būdų, daugybės pateikimo priemonių ir atitinkamo vaiko pastangų lygmens. UDL šalina pradines kliūtis, dėl kurių ne visi vaikai gali tapti puikiais mokiniais.

Patenkinti visų vaikų vystymosi ir akademinis poreikius nėra lengva. Kurdami mokymosi patirtis, kurios atspindi tikėjimą mokymosi stilių įvairovės nauda, ankstyvos vaikystės pedagogai, pritaikydami ir keisdami ugdymo procesą pagal vaikų poreikius, gali veiksmingai diferencijuoti ugdymą ir tokiu būdu pasiūlyti daugybę būdų vaikams atskleisti savo mokymosi rezultatus.